

**Макаренко А. В., студентка
Кузнецова М. О., к. філол. н., доц.
Запорізький національний технічний університет**

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Переклад терміна – це точне відтворення оригінального терміна засобами іншої мови за умови збереження змісту й стилю. Така єдність відтворюється на іншій мовній основі. І вже через це перетворюється на нову єдність, властиву мові перекладу [1, с. 14].

При перекладі одиниць будь-якої галузі перекладачі найчастіше стикаються з проблемою вибору найбільш адекватної одиниці з існуючих лексико-семантичних відповідників, а за відсутності терміна у рідній мові – передачі нового поняття відповідними мовними засобами.

Дослідники виділяють також такі труднощі перекладу термінів: їх неоднозначність, відсутність перекладацьких відповідників у випадку термінів-неологізмів, національну варіативність термінологічної лексики тощо [3, с. 105-106; 4, с. 112].

При перекладі психологічної термінології перекладач повинен володіти знаннями з відповідної галузі науки. Щоб якнайточніше передати значення терміна означеної галузі перекладачеві необхідно обрати правильний спосіб перекладу цієї одиниці. Якщо поняття, яке вона позначає, ґрунтується на його найголовніші властивості, то й в інших мовах подібна ознака буде вважатися визначальною. У таких випадках переклад терміна перетворюється на переклад звичайного слова, коли потрібно знайти вдалий еквівалент до наукового поняття, наприклад: *behavior* – *поведінка*, *ability* – *здатність*, *anger* – *гнів*.

Одним з найпростіших способів перекладу англomовних термінів галузі психології вважається також транскодування, коли їх звукова та/або графічна форма передається засобами абетки мови перекладу [2, с. 282], наприклад: *phobia* – *фобія*, *function* – *функція*, *cognitive* – *когнітивний*, *character* – *характер*, *paranoia* – *параноя*, *panic* – *паніка*. Використовуючи транслітерацію, шляхом якої слово вихідної мови передається літерами мови перекладу [2, с. 282], не слід забувати про терміни, що не підлягають літерній передачі, адже це призводить до грубих викривлень їх змісту, наприклад: *intelligence* – *розумові здібності*; *stimulation* – *збудження*.

Іншим способом перекладу англomовних термінів галузі психології є калькування – передача не звукового, а комбінаторного складу слова, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови перекладу [2 с. 286]. Цей спосіб перекладу застосовується переважно при передачі складних за структурою термінів, наприклад: *sense of importance* – *відчуття важливості*, *cultural group* – *культурна група*, *feeling of contradiction* – *відчуття протиріччя*, *extreme case* – *надзвичайний випадок*. Англomовні терміни галузі психології перекладаються також шляхом експлікації (описового перекладу). Термінологічна одиниця у цьому випадку замінюється словом (словосполученням) мови перекладу, яке адекватно передає її зміст [2, с. 297], наприклад: *principle* – *першопричина*; *multi-problem family* – *неблагополучна сім'я*; *non-place community* – *спільнота, яка не прив'язана до якоїсь певної території*, *middlescence* – *період життя від 40 до 65 років*, *culturally different children* – *діти з неблагополучних сімей (районів тощо)*, *differently abled persons* – *люди з обмеженими можливостями*. Якщо за терміном закріплено більше ніж одне значення, він перекладається залежно від контексту використання.

Отже, переклад англomовних термінів галузі психології вимагає від перекладача не тільки знання відповідної науково-практичної

сфери, але й майстерності їх відтворення засобами цільової мови, знання способів їх передавання нею. До найбільш поширених способів перекладу означених одиниць засобами української мови відносимо переклад за допомогою еквівалента, транскодування, калькування. Передача означених одиниць може здійснюватися шляхом опису. Спосіб перекладу термінологічних одиниць визначається також контекстом їх застосування.

Література

1. Балонєва О. О. Особливості перекладу англійської науково-технічної літератури . Житомир: ЖДУ, 2004. 126 с.
2. Карабан В. І. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми науково-технічного перекладу. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
3. Кияк Т. Р. Функції та переклад термінів у фахових мовах // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 1996. №12. С. 104-108.
4. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. К. : ІНККОС, 2002. 317 с.